

Loongroei bedreigt Duitse winstmarges

In Duitsland duiden looneisdata op een forse loongroei. Hierdoor kunnen de winstgevendheid van het bedrijfsleven en de werkgelegenheid onder druk komen te staan.

In 2008 zijn de looneisen in verschillende Duitse sectoren hoog opgelopen (tabel 1). Dit kan zowel een reactie zijn op het jarenlange proces van loonmatiging, als een indicatie van tweede-ronde-effecten, waarbij de sterke prijsstijgingen van grondstoffen eerder in het jaar nu doorwerken via het beloningskanaal. Een Duitse loongroeierversnelling komt slecht uit in de huidige snel verzwakkende economie. Het houdt het risico van een extra groot banenverlies in en kan later een voorspoedig herstel in de weg staan. De mogelijkheid om hogere loonkosten door te berekenen aan de consument is momenteel klein en werkgevers zijn genoodzaakt deze voor een belang-

consumptiegroei valt niet te verwachten, temeer daar in de huidige barre tijden consumenten uit voorzorg het extra inkomen liever sparen dan uitgeven. Om een idee te krijgen hoe serieus de hoge Duitse looneisen moeten worden genomen, kunnen die in historisch perspectief worden geplaatst en kan een inschatting worden gemaakt van de mate van inwilliging. Hiervoor wordt een database gebruikt die gebaseerd is op maandberichten van de Hans Böckler Stichting, het centrale online-archief van de Duitse vakbonden. De conclusies zijn noodzakelijkerwijs gebaseerd op een selectie van deze data, en moeten daarom met enige reserve worden geïnterpreteerd. De gemiddelde gewogen looneis van ongeveer acht procent in 2008 houdt een verdubbeling van het looneisniveau in 2006 in en ligt hoger dan de gemiddelde looneis tijdens de vorige conjuncturele omslag in 2001 (figuur 1). Verder blijkt dat in Duitsland vanaf 1999 normaal gesproken zo'n veertig tot zeventig procent van de looneis wordt gerealiseerd, exclusief eenmalige betalingen en overige extra's. De gewogen gemiddelde inwilligingsratio van de contractloonafsluitingen in 2008 ligt op circa 52 procent (tabel 1). Wanneer deze historische samenhangen worden geëxtrapoleerd, waarbij rekening wordt gehouden met de historische ontwikkeling van andere loonkostencomponenten, is er een aanzienlijk risico dat de groei van de totale loonkosten per werknemer in Duitsland op macro-niveau in 2008/2009 kan oplopen tot 3,2 procent. Dat is beduidend hoger dan de som van de inflatie en de arbeidsproductiviteitsgroei, die in de jongste Bundesbankramingen voor 2009 rond de 0,5 procent ligt. Dit is geen goed nieuws voor de Duitse werkgelegenheid.

Tabel 1

Looneisen Duitsland CAO-ronde 2008.

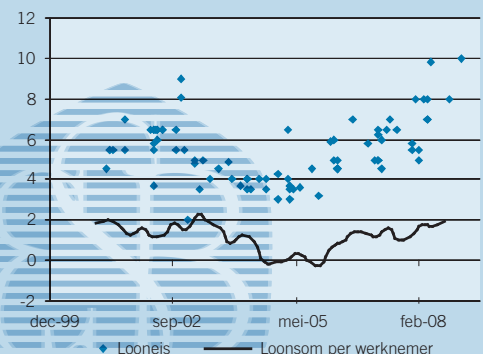
Sector	Looneis (%) (a)	Realisatie (%) (b)	Ratio(%) (b)/(a)	Aantal werknemers
Deutsche Bahn AG	10,0	-	-	134.000
Lufthansa	9,8	5,1	52	32.100
Deutsche Post AG	7,0	3,7	53	130.000
Energiesector Oost	8,0	3,9	49	25.600
Metaalindustrie	8,0	3,7	46	3.456.900
IJzer- en staalindustrie	8,0	4,8	60	107.700
Autohandel en -reparatie NRW	5,0	3,2	64	69.400
Landbouw	5,5	4,1	75	170.200
Publieke sector	8,0	5,0	63	1.302.800
Papierverwerking	8,0	3,9	49	75.000
Particuliere vervoerbedrijven NRW	7,0	-	-	141.100
Textiel en kleding	5,5	3,6	65	103.200
Gewogen gemiddelde per werknemer	7,9	4,0	52	5.748.000

Bronnen: Hans Böckler Stiftung en IG Metall

rijk deel te absorberen in hun winstmarge. Enige ruimte hiervoor bij Duitse werkgevers lijkt weliswaar aanwezig. Statistieken van geconsolideerde financiële rekeningen van het Duitse bedrijfsleven van de Deutsche Bundesbank laten zien dat de brutowinstmarge in 2006 met 4,5 procent op het hoogste niveau in tien jaar is uitgekomen. Maar in de huidige context van hoge kosten van externe financiering en een teruglopende kredietgroei maakt een verminderde beschikbaarheid van interne financieringsmiddelen het voor bedrijven nog moeilijker om investeringen en lopende uitgaven te financieren. Een sterk positief effect van een loongroeierversnelling op de

Figuur 1

Groei loonsom per werknemer ten opzichte van looneis per sector (in %, op jaarbasis).

Bron: ECB en Hans Böckler Stiftung

NIELS DE HOOG

Beleidsmedewerker bij De Nederlandsche Bank